

at en saadan Hjemkomst bringer Forstyrrelser og Forskydninger af meget voldsom Art omkring paa Arbejdsmarkedet. Disse Millioner vender nu tilbage. Maaske kan de ude paa Landet nogenlunde finde deres Pladser; men lad os tænke paa Millionbyerne, Berlin, Hamborg, Leipzig, München og alle de andre Byer, hvorfra vi har hørt om Uroligheder. Der er intet mærkeligt i, at det her maatte komme til Gnidninger. Soldaterne tror maaske, i alt Fald i de sejrige Lande, at de vil faa, hvad de i og for sig ogsaa har fortjent, Nationens særlige Anerkendelse. Saa kommer de hjem og løber Panden imod, de kan ikke faa Arbejde, de kan ikke komme ind paa de Arbejdspladser, hvor de havde deres Erhverv, før de drog i Krigen.

Jeg siger, det er fuldt ud forstaaeligt for enhver, der forstaaer sig en lille Smule paa økonomiske Rørelser, at dette maatte komme til at give Arbejdsstridigheder; og hvor der er store Sammenhobninger, som begynder at tære paa de smaa Forraad, der er tilbage — det gælder særlig de besejrede Lande —, dér melder Sulten sig ved Siden af, og man faar denne Kamp for at komme i Arbejde, selv til Underbud, selv til lavere Løn — maaske er det nok nominelt mere, de nu faar, men hvis vi tænker paa den tyske Mark, nytter dette jo ingenting, idet Marken samtidig falder til en Tyvendedel af dens tidligere Værdi.

Dér ligger efter min Formening Hovedaarsagen til den Krise, som ogsaa vi er inde i. Stridighederne paa vort Arbejdsmarked er i Virkeligheden kun en Efterdønning af, hvad der foregaar, er foregaaet og i lange Tider vil komme til at foregaa ude i den vide Verden. Vi fulgte med — jeg har ved tidligere Lejligheder talt om dette, jeg skal ikke vende tilbage til det ved denne Lejlighed —, vi fulgte med og var mer eller mindre tvunget til at følge med i den opadgaaende Prisbevægelse. Derved kom vi ind i den samme tilbagegaaende Bevægelse, som nu foregaar omkring i de europæiske Lande. Vore økonomiske Forhold var dels før og dels under Krigen af en saadan Natur, at man skulde synes, vi vilde kunne byde vort Lands Befolkning udmærkede økonomiske Kaar. Naar vi alligevel ikke kan det i Dag, saa er det ikke, som man synes fra forskellig Side at være tilbøjelig til at tro, af ond Villie mellem de forskellige Samfundslag, men det er, fordi vi Danske naturligt hvirvles med ind i den nedadgaaende Bevægelse, som er Særkendet hele Europa over. Vi har været oppe paa Prishøjder, som ærede Medlemmer vel alle er klare over ikke paa nogen Maade

kan opretholdes; det er der vel ingen, der tror paa mere.

Jeg beklager i allerhøjeste Grad, at det skulde vare saa længe, inden man kom til Klarhed herover, og her kommer jeg til et Punkt, hvor jeg kunde ønske at henvende nogle Ord til den Tale, det ærede Medlem Hr. Rode holdt forleden Dag. Han kom dér ind paa overfor mit Partis Ordfører, det ærede Medlem Hr. Brorsen, der havde talt noget om, hvad der var foregaaet paa Sommerens Møder, at sige: Der er en Ting, som Venstres Ordfører ikke har lagt tilstrækkelig Mærke til, og det er, hvad jeg har tilbragt Tiden med ude omkring paa Møderne i Sommer. Jeg har tilbragt Tiden, siger det ærede Medlem Hr. Rode, med at gøre opmærksom paa, at de Tider, vi tidligere har haft, ikke længere er inde, og ganske særlig er de heller ikke længere inde for Landbruget; den Krise, som er kommet, ramte først den store Industri, den bredte sig derfra til den mindre Industri, det mindre kapitalsterke Haandværk, og naar Tidens Fylde er inde, breder den sig derfra ogsaa til Landbruget. Jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem deri.

Hvad jeg beklager, er, at det ærede Medlem ikke har holdt den Tale for 6 Aar siden, for det er i Virkeligheden at være bagklog, naar man nu fra radikal Side kommer og gør Folk opmærksom paa, at Krisen er over Hovedet paa os. Det har jeg prædikeret for døve Øren, set fra den Kant, gennem Aaringer. Første Gang jeg paa et offentligt Møde udtalte, at sligt vilde komme, var paa Grundlovsdagen 1915. I det Øjeblik, man saa, hvorledes det gik med Krigsforholdene i Efteraaret 1914 og Vinteren 1914—15, maatte man, naar man da ikke var Medlem af Ministeriet Zahle, være klar over, at den Krig holdt ikke op saadan lige med det første. I det Øjeblik, de krigsførende Magter trak Masser af Tropper til sig, byggede flere og flere Krigsindustri-fabrikker og gav sig til at uddanne Mandskab, der — som det blev udtalt fra engelsk Side — først vilde blive sendt til Fronten efter mindst et halvt Aars Uddannelse, da maatte det være klart for enhver, at Krigen først var i sin Vorden. Jeg skal minde om, at Lord Kitchener, der ogsaa forstod sig lidt paa de Ting, paa det Spørgsmaal, naar Krigen holdt op, svarede — det er vist korrekt —, at det vidste han ikke, men om tre Aar vilde den begynde. Og det slog vel omtrent til, at der gik de tre Aar, inden man fra Ententemagternes Side havde truffet saadanne Forberedelser, at de var i Stand til at føre Krigen med den Kraft, de nu vilde, overfor den mægtige